

СЛУЖБА ЗА РЕВИЗИЈУ ФИНАНСИРАЊА ПОЛИТИЧКИХ СТРАНАКА

На основу члана 10. став (1) Закона о финансирању политичких странака («Службени гласник БиХ» број 95/12 и 41/16), члана 25. Правилника о годишњим финансијским извјештајима политичких странака («Службени гласник БиХ» број 96/13, 89/16, 5/22 и 31/24) и члана 18. Правилника о административним процедурама прегледа, контроле и ревизије финансијских извјештаја политичких странака («Службени гласник БиХ» број 103/08, 5/22 и 39/25), издајем

ИЗВЈЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ ГОДИШЊЕГ ФИНАНСИЈСКОГ ИЗВЈЕШТАЈА ЗА 2022. ГОДИНУ И ПОСТИЗБОРНОГ ФИНАНСИЈСКОГ ИЗВЈЕШТАЈА-ОПШТИ ИЗБОРИ 2022. ГОДИНЕ СРПСКЕ ДЕМОКРАТСКЕ СТРАНKE

Број: 03-07-6-412/23
Сарајево, 30.12.2025. године

С А Д Р Ж А Ј

МИШЉЕЊЕ	3
1. УВОД	4
2. ПРЕДСТАВЉАЊЕ ПОЛИТИЧКЕ СТРАНКЕ	4
3. ОПИС РЕВИЗИЈЕ	5
Предмет ревизије	5
Циљ ревизије	5
Обим ревизије	5
4. ПРЕТХОДНЕ КОНТРОЛЕ И РЕВИЗИЈЕ	5
5. НАЛАЗИ И ПРЕПОРУКЕ	6
5.1 НАЛАЗИ	6
5.2 ПРЕПОРУКЕ	20

МИШЉЕЊЕ

Служба за ревизију финансирања политичких странака извршила је ревизију финансијских извјештаја политичке странке Српске демократске странке за 2022. годину, и то: годишњег финансијског извјештаја за 2022. годину и финансијског извјештаја за период од дана подношења пријаве за овјеру за изборе до дана овјере резултата Општих избора, одржаних 2022. године.

Руководство политичке странке је одговорно за финансијске извјештаје, поступање странке у складу са одредбама Закона о финансирању политичких странака и члана 15.10 Изборног закона Босне и Херцеговине, те успостављање ефикасног система интерних контрола.

Наша одговорност је да изразимо мишљење на основу ревизије коју смо извршили.

Ревизију смо извршили у складу са ревизијским стандардима. Ови стандарди захтијевају да ревизију планирамо и извршимо на начин да прикупимо довољно доказа који нам, у разумној мјери, пружају гаранцију да је странка поступала у складу са одредбама Закона о финансирању политичких странака.

Ревизија је на основу узорак испитивала значајне трансакције које потврђују износе у финансијским извјештајима, оцјену рачуноводствених начела приликом састављања финансијских извјештаја и поступање у складу са одредбама Закона о финансирању политичких странака.

Сматрамо да ревизија коју смо извршили пружа разумну основу за изражавање нашег мишљења.

Ревизијом финансијских извјештаја за 2022. годину, утврђено је да Српска демократска странка прекршила одредбе члана 4. став (1), члана 5. став (4), члана 8. став (1) и став (4), члана 11. став (1) и члана 12. став (1), став (3) и став (4) Закона о финансирању политичких странака и члана 15.1 став (1) Изборног закона Босне и Херцеговине.

Према нашем мишљењу, осим наведеног, ревидирани финансијски извјештаји указују да је Српска демократска странка у 2022. години поступала у складу са одредбама Закона о финансирању политичких странака и члана 15.10 Изборног закона Босне и Херцеговине.

1. УВОД

Служба за ревизију финансирања политичких странака (у даљем тексту: Служба за ревизију) извршила је ревизију финансијских извјештаја Српске демократске странке за 2022. годину, и то: годишњег финансијског извјештаја за 2022. годину и финансијског извјештаја за период од дана подношења пријаве за овјеру за изборе до дана овјере резултата Општих избора, одржаних 2022. године.

Ревизија је предузета у складу са чланом 10. став (1) Закона о финансирању политичких странака, чланом 25. Правилника о годишњим финансијским извјештајима политичких странака и чланом 2. Правилника о административним процедурама прегледа, контроле и ревизије финансијских извјештаја политичких странака.

Због чињенице да се ревизија обавља провјерама на бази узорка и да постоје ограничења у рачуноводственом систему и систему интерних контрола, постоји могућност да поједине материјално значајне грешке не буду откривене.

Према подацима из годишњег финансијског извјештаја за 2022. годину, Српска демократска странка се финансирала из следећих извора:

Р/Б	Извори финансирања	Износ (КМ)	Структура (%)
1.	Чланарина	173.101,23	13,51
2.	Прилози физичких лица (3-а)	26.323,50	2,05
3.	Прилози правних лица (3-б)	50.697,59	3,96
4.	Приходи од имовине (3-ц)	10.403,00	0,81
5.	Приходи од добити предузећа у власништву политичке странке (3-д)	0,00	0,00
6.	Приходи од поклона (3-е)	3.000,00	0,23
7.	Приходи из буџета (3-ф)	979.828,07	76,49
8.	Приходи од пропаганде (3-г)	0,00	0,00
I	Укупни приходи (1-8)	1.243.353,39	97,06
II	Остали приходи и друго	37.666,08	2,94
	Извори финансирања (I+II)	1.281.019,47	100,00

У годишњем финансијском извјештају за 2022. годину Српска демократска странка је исказала расходе у укупном износу од 1.508.036,15 КМ.

2. ПРЕДСТАВЉАЊЕ ПОЛИТИЧКЕ СТРАНКЕ

Назив политичке странке је Српска демократска странка. Скраћени назив странке је СДС.

Политичка странка је уписана у регистар Основног суда у Источном Сарајеву, Рјешењем број: ПУ-1/93 од 14.05.1993. године под називом Српска демократска странка Републике Српске. Рјешењем истог суда, број: ПУ-1/99 од 18.05.1999. године уписана је промјена назива странке: Српска демократска странка. Дана 02.05.2006. године, Рјешењем број: 089-0-РЕГ-06-000 154 Српска демократска странка је уписана у регистар Основног суда Соколац. Рјешењима Основног суда у Сокоцу: 089-0-РЕГ-16-000 114 од 02.11.2016. године, број: 089-0-Ф1-19-000105 од 02.09.2019. године и број: 089-0-Ф1-23-000 172 од 29.09.2023. године уписане су промјене лица овлашћеног за заступање и представљање странке.

Сједиште политичке странке је у Источном Сарајеву, Трг Илићанске бригаде бб, док је административно сједиште странке у Бањој Луци, улица Николе Тесле 16.

Према подацима из годишњег финансијског извјештаја за 2022. годину, лице овлаштено за заступање политичке странке је Милан Миличевић, предсједник странке.

Лице овлаштено за подношење финансијских извјештаја за 2022. годину је Зоран Латиновић.

Према подацима из годишњег финансијског извјештаја за 2022. годину, Српска демократска странка има сљедећу територијалну организацију:

- Секретаријат Српске демократске странке у Бањој Луци,
- Секретаријат Српске демократске странке у Источном Сарајеву,
- 8 градских одбора и
- 60 општинских одбора.

3. ОПИС РЕВИЗИЈЕ

Предмет ревизије је годишњи финансијски извјештај Српске демократске странке за 2022. годину и финансијски извјештај за период од дана подношења пријаве за овјеру за изборе до дана овјере резултата Општих избора, одржаних 2022. године и то сљедећих организационих дијелова политичке странке:

- Секретаријат СДС Бања Лука,
- Градски одбор СДС Требиње и
- Општински одбор СДС Теслић.

Циљ ревизије је да се на основу проведених ревизијских процедура прибаве ревизијски докази, који ће ревизору омогућити да изрази мишљење о томе да ли је Српска демократска странка у извјештајном периоду поступала у складу са одредбама Закона о финансирању политичких странака и одредбама члана 15.10 Изборног закона БиХ.

Обим ревизије финансијских извјештаја Српске демократске странке обухвата контролу финансијске документације и провођење аналитичких процедура ради утврђивања усклађености података које је странка исказала у финансијском извјештају са одредбама Закона о финансирању политичких странака, односно усклађености извора финансирања и начина трошења средстава, са посебним нагласком на неновчане донације, приходе из буџета и трошкове изборне кампање.

4. ПРЕТХОДНЕ КОНТРОЛЕ И РЕВИЗИЈЕ

Служба за ревизију обавила је преглед и ревизију финансијских извјештаја Српске демократске странке у периоду од 2004. до 2021. године, након чега су издати извјештаји о ревизији, односно прегледу, са налазима ревизије, мишљењем ревизора и препорукама странци.

Након извршеног прегледа годишњег финансијског извјештаја Српске демократске странке за 2021. годину, Служба за ревизију је издала Извјештај о прегледу са мишљењем ревизора, налазима ревизије и препорукама странци: да финансијска средства обезбијеђена за финансирање странке троши у складу са својим програмом утрошка средстава, да води евиденције о примљеним прилозима, да се не финансира из извора који су забрањени, да пословне књиге води у складу са рачуноводственим прописима, односно да води тачне и потпуне евиденције о новчаним токовима, приходима, расходима и обавезама, да финансијске извјештаје које подноси Централној изборној комисији Босне и Херцеговине попуњава у складу са Правилником о годишњим финансијским извјештајима политичких странака и да изврши усаглашавање обавеза са добављачима и проведе одговарајућа књижења у пословним књигама.

Нереализоване препоруке:

На основу уочених недостатака у годишњем финансијском извјештају за 2022. годину, утврђено је да Српска демократска странка није испоштовала препоруке.

5. НАЛАЗИ И ПРЕПОРУКЕ

5.1 НАЛАЗИ

а) Српска демократска странка прекршила је одредбе члана 4. став (1) Закона о финансирању политичких странака.

Српска демократска странка је у годишњем финансијском извјештају за 2022. годину исказала расходе у укупном износу од 1.508.036,15 КМ.

У Финансијском плану за 2022. годину, Српска демократска странка је планирала расходе у укупном износу од 1.400.000,00 КМ, како слиједи: бруто ЛД и рад по уговорима у износу од 600.000,00 КМ, закуп пословних простора у износу од 120.000,00 КМ, трошкови телефона, поштарине и интернета у износу од 50.000,00 КМ, трошкови електричне енергије у износу од 30.000,00 КМ, трошкови топлотне енергије у износу од 10.000,00 КМ, режијски материјал у износу од 10.000,00 КМ, производне и комуналне услуге у износу од 21.000,00 КМ, регистрација возила у износу од 4.000,00 КМ, порез на имовину и комуналне накнаде у износу од 15.000,00 КМ, гориво у износу од 20.000,00 КМ, репрезентација (слава, угоститељске услуге...) у износу од 40.000,00 КМ, трошкови рекламе и пропаганде (путем радија, ТВ, др. мреже, новине, билборди, афише, плакати, оловке, упаљачи и др.) у износу од 400.000,00 КМ и остали трошкови (таксе, платни промет, адвокатске услуге, хуманитарне активности, трошкови амортизације...) у износу од 80.000,00 КМ.

Анализом достављеног финансијског плана за 2022. годину, утврђено је да Српска демократска странка финансијски план није сачинила по врстама трошкова, односно на начин којим би се обезбиједила потпуна транспарентност планираног трошења средстава, као и његова упоредба са оствареним трошковима.

(1) На основу обављене ревизије финансијског извјештаја утврђено је да је Српска демократска странка финансијска средства у износу од 197.926,08 КМ утрошила мимо утврђеног финансијског плана за 2022. годину, како слиједи:

- Финансијским планом нису планирани трошкови превоза, трошкови хотелских услуга, трошкови ситног инвентара, остали нематеријални трошкови, трошкови непроизводних услуга, трошкови књиговодствених услуга, трошкови осталих закупнина, трошкови одржавања опреме, трошкови камата, новчане казне, накнаде за топли оброк, превоз, регрес и сл., расходи претходних година, губици од расходавања основних средстава и остали расходи, а које је политичка странка исказала у годишњем финансијском извјештају у укупном износу од 48.888,63 КМ.

Политичка странка је у годишњем финансијском извјештају исказала трошкове превоза у износу од 175,50 КМ, трошкове хотелских услуга у износу од 5.867,92 КМ, трошкове ситног инвентара у износу од 9.061,83 КМ, остале нематеријалне трошкове у износу од 110,00 КМ, трошкове непроизводних услуга у износу од 2.875,20 КМ, трошкове књиговодствених услуга у износу од 702,00 КМ, трошкове осталих закупнина у износу од 3.091,01 КМ¹, трошкове одржавања опреме у износу од 1.419,00 КМ, трошкове камата у износу од 1.134,90 КМ, новчане казне у износу од 10.025,40 КМ, накнаде за топли оброк, превоз, регрес и сл. у износу од 6.694,11 КМ, расходе претходних година у износу од 6.619,44 КМ, губитке од расходавања основних средстава у износу од 112,32 КМ и остале расходе у износу од 1.000,00 КМ.

- Српска демократска странка је планирала трошкове горива у износу од 20.000,00 КМ, а исте је остварила у износу од 23.109,94 КМ, што је за 3.109,94 више од планираних средстава.

¹ У обрасцима 4.1 годишњег финансијског извјештаја политичка странка је исказала трошкове осталих закупнина у износу од 1.591,01 КМ. Увидом у рачуне узете током обављања ревизије утврђено је да је странка трошкове закупа сале у Власеници дана 12.07.2022. године у износу од 1.500,00 КМ исказала у оквиру трошкова уговора о дјелу.

- Политичка странка је планиране трошкове бруто ЛД и рад по уговорима прекорачила за 84.382,14 КМ. Трошкове бруто ЛД и рад по уговорима странка је планирала у износу од 600.000,00 КМ, док је исте остварила у износу од 684.382,14 КМ.
- Планирани трошкови оглашавања у штампаним и електронским медијима прекорачени су за 58.889,74 КМ. Политичка странка је трошкове оглашавања у штампаним и електронским медијима планирала у износу од 150.000,00 КМ, док је у финансијском извјештају ове трошкове исказала у износу од 208.889,97 КМ.
- Политичка странка је остале трошкове пропаганде планирала у износу од 35.000,00 КМ, а исте је остварила у износу од 37.655,63 КМ, што је за 2.655,63 КМ више од планираних средстава.

(2) Странка је у пословним књигама исказала трошкове нафтних деривата (горива и мазива) у износу од 56.321,08 КМ, од чега је 23.109,94 КМ исказано у обрасцу 4.1 (режијско-административни и остали трошкови), а 33.211,14 КМ у обрасцу 4.2 (трошкови пропаганде) годишњег финансијског извјештаја.

У поступку ревизије финансијских извјештаја, утврђено је да се за дио финансијских средстава, које је политичка странка утрошила за гориво, у износу од 27.278,66 КМ не може утврдити у коју сврху су утрошена, односно да су утрошена искључиво за остваривање циљева политичке странке.

- Странка је у пословним књигама евидентирала трошкове горива по рачунима добављача „Сас“ д.о.о. Прибој у укупном износу од 23.401,61 КМ, како слиједи: рачун бр. 625/22 од 30.09.2022. године за 1.942 литара дизел горива у износу од 8.901,20 КМ, рачун бр. 662/22 од 30.09.2022. године за 2.890 литара дизел горива у износу од 8.901,20 КМ и рачун бр. 1157/22 од 30.09.2022. године за 2.733 литара дизел горива у износу од 8.499,63 КМ. Странка уз рачуне нема спецификације нити другу документацију на основу које би се утврдило у коју сврху је утрошено гориво, односно у коју сврху су утрошена финансијска средства странке.
- Увидом у достављену документацију, рачуне и спецификације за испоручено гориво организационим одборима ОО Берковићи, ОО Осмаци и ОО Сребреница, утврђено је да је гориво испоручено и за возила која нису у власништву странке, те је сипано и у канте. С обзиром да је трошкове књижила само на основу рачуна, без података о издатом гориву које уобичајено садрже податке о возилу, односно регистарској ознаци возила којем је издато гориво, као и да странка није доставила налоге за службена путовања нити путне налоге из којих би се утврдила релација путовања и пређена километража, није могуће утврдити у коју сврху је утрошено гориво, тј. у коју сврху су утрошена финансијска средства странке.

1. У обрасцу 4.2 у оквиру осталих трошкова пропаганде исказани су трошкови горива ОО Берковићи у износу од 1.965,31 КМ. Увидом у рачун добављача „Дабар“ д.о.о. Берковићи број: 228-2/2022 од 12.10.2022. године у износу од 1.965,31 КМ утврђено је да је ОО Берковићи испоручено гориво у количини 544 литара дизел горива и 88 литара бензина. Према подацима из спецификације, гориво је испоручено дана 01.10.2022. године и 02.10.2022. године за 29 физичких лица.
2. Странка је у обрасцу 4.2 у оквиру осталих трошкова пропаганде исказала трошкове горива ОО Сребреница у износу од 1.705,88 КМ. Према подацима са рачуна добављача „Auto-Moto Trade“ д.о.о. Сребреница број: 2022/674 од 17.10.2022. године у износу од 1.705,88 КМ, утврђено је да је ОО Сребреница испоручено 519 литара дизел горива и 30 литара бензина. Гориво је испоручено дана 01.10.2022. године и 02.10.2022. године у количинама од 20 до 30 литара, за које је добављач издао 17 фискалних рачуна и појединачне рачуне. Увидом у појединачне рачуне утврђено је да је на само два рачуна потврђен пријем, док на преосталих 15 није потврђен пријем горива. Српска демократска странка уз фактуру није доставила

спецификацију, нити путне налоге из којих би се утврдила релација путовања и пређена километража, односно у коју сврху је кориштено гориво.

3. Српска демократска странка је трошкове горива ОО Осмаци по рачуну добављача „Кесо промет“ д.о.о. Зворник број: 2-451/22 од 15.10.2022. године у износу д 1.205,86 КМ, исказала у обрасцу 4.2 годишњег финансијског извјештаја као остале трошкове пропаганде.

Увидом у наведени рачун утврђено је да је добављач фактурисао ОО Осмаци 350 литара дизел горива и 40 литара бензина, те да је рачун за плаћање овјерио предсједник ОО Осмаци. Увидом у три фискална рачуна, на којима није потврђен пријем горива, а које је политичка странка у току обављања ревизије предочила, утврђено је да је гориво испоручено дана 01.10.2022. године у количинама од 20 литара, те да је сипано у канте. Остали појединачни фискални рачуни нису достављени. Српска демократска странка је уз фактуру доставила преглед издатог горива, према којој је гориво издато истом физичком лицу, у кантама, дана 02.10.2022. године, што је у супротности са датумом на три фискална рачуна. На основу наведене документације, није утврђено у коју сврху је кориштено гориво, односно у коју сврху су утрошена средства политичке странке.

С обзиром да Српска демократска странка није сачинила програм утршка средстава по врстама трошкова, односно на начин којим би се обезбиједила потпуна транспарентност планираног трошења средстава, да је финансијска средства у износу од 197.926,08 КМ остварила мимо Финансијског плана за 2022. годину, те да се за финансијска средства у износу од 27.278,66 КМ не може утврдити у коју сврху су утрошена, односно да ли су утрошена искључиво за остваривање циљева политичке странке, прекршене су одредбе члана 4. став (1) Закона о финансирању политичких странака².

б) Српска демократска странка прекршила је одредбе члана 5. став (4) и члана 8. став (1) и став (4) Закона о финансирању политичких странака.

- (1) Српска демократска странка у пословним књигама и годишњем финансијском извјештају није исказала неновчане донације по основу бесплатних објава на друштвеној мрежи „Facebook“, бесплатног кориштења сала, дворана и шатора за одржавање предизборних скупова и трибина током кампање и бесплатног кориштења рекламних површина (“billboard”, “wallscape”, „megabord“ i “led display”), што је супротно одредби члана 5. став (4) Закона о финансирању политичких странака.

Такође, утврђено је да је странка значајан дио неновчаних донација остварила супротно одредби члана 8. став (1) Закона о финансирању политичких странака, тј. примила је анонимне донације и донацију Града Градишка.

1. Српска демократска странка у пословним књигама и годишњем финансијском извјештају није исказала неновчане донације по основу бесплатних објава на друштвеној мрежи „Facebook“ у укупном износу од 7.364,00 КМ, чиме је прекршила одредбе члана 5. став (4) Закона о финансирању политичких странака.

Такође, политичка странка је дио неновчаних донација по основу оглашавања на друштвеној мрежи „Facebook“ у износу од 300,00 КМ остварила супротно одредбама члана 8. став (1) тачка е) Закона о финансирању политичких странака.

- Контролом доступних података о оглашавању на друштвеној мрежи „Facebook“, те података из документације коју је у поступку ревизије финансијских извјештаја предочила политичка странка, утврђено је да су сљедећа физичка лица платила објаве на овој друштвеној мрежи у вриједности од 7.064,00 КМ: Милан Радовић у

² Финансијска средства из члана 3. став (1) Закона о финансирању политичких странака, политичка странка може користити искључиво за остваривање циљева утврђеним својим програмом и статутом.

износу од 3.396,00 КМ, Немања Зелић у износу од 611,00 КМ, Јелена Ђурић у износу од 360,00 КМ, Драган Василић у износу од 401,00 КМ, Драгана Михајловић у износу од 490,00 КМ, Предраг Кукољ у износу од 615,00 КМ, Младен Ђурић у износу од 289,00 КМ, Александра Пандуревић у износу од 602,00 КМ, Милош Радић у износу од 100,00 КМ, Илија Мاستиловић у износу од 100,00 КМ и Александар Трнинић у износу од 100,00 КМ. Политичка странка у поступку ревизије није предочила документацију о оглашавањима која су платила горе наведена физичка лица.

- Увидом у податке који су доступни у библиотеци објава “Ads Library”, утврђено је да су на “Facebook” страницама Огњен Бодирога, Александар Рељић и Др. Милан Миличевић извршена оглашавања у укупном износу од 300,00 КМ, али да нема података о оглашивачу, што указује да је политичка странка остварила неновчане донације непознатих донатора. Политичка странка у поступку ревизије није предочила документацију о оглашавању на наведеним “Facebook” страницама.
2. Српска демократска странка у пословним књигама и годишњем финансијском извјештају није исказала неновчане донације по основу бесплатног кориштења сала, дворана и шатора за одржавање предизборних скупова и трибина током кампање, чиме је прекршила одредбе члана 5. став (4) Закона о финансирању политичких странака.

Прегледом података који је доставио „Transparency International BiH“ и документације о трошковима закупа сала и дворана, које је у току обављања ревизије предочила политичка странка, утврђено је да је политичка странка користила сале, дворане и шаторе за одржавање предизборних скупова и трибина током кампање за Опште изборе 2022. године у Бијељини (Хотел Москва), Билећи (Спортска дворана), Братунцу (Дом културе), Брчком (Дом културе), Челинцу (Кино сала), Добоју (Свадбени салон Џунгла), Фочи (просторије МЗ Брод на Дрини), Источном Сарајеву (Спортска дворана у Касиндолу), Лопарама (Свечани салон Хелветиа), Модричи (Српски културни центар Модрича и Спортска дворана Модрича), Палама (Културни центар Пале), Прњавору (Центар за културу), Приједору (Спортска дворана), Рогатици (Спортска дворана), Станарима (Дом културе), Шамцу (Кино сале), Теслићу (стадион, фискултурна сала ОШ „Стеван Душанић“ Прибинић, Хотел „Трогир“ Блатница, Дом МЗ у Витковцима, Дом Укриница, Светосавски дом у Жираји, Спортска дворана Радољинка, Дом у Очаушу, шатор у Ђулићу), Требињу (Спортска дворана „Милош Мрдић“), Угљевуку (Свечани салон Торлаковић) и Зворнику (Спортска дворана).

С обзиром да политичка странка није евидентирала трошкове изнајмљивања простора за одржавање предизборних скупова, те да исте није платила, остварила је неновчане донације непознатих донатора, чиме је прекршила и одредбе члана 8. став (1) тачка е) Закона о финансирању политичких странака.

3. Политичка странка у пословним књигама и годишњем финансијском извјештају није исказала неновчану донацију по основу бесплатног кориштења Друштвеног дома у Машићима, чиме је прекршила одредбе члана 5. став (4) Закона о финансирању политичких странака.

Увидом у акт Града Градишка број: 02.02-374-9/23 од 21.08.2023. године, утврђено је да је политичка странка користила просторије Друштвеног дома у Машићима површине 215,25 м².

На захтјев Централне изборне комисије Босне и Херцеговине, Град Градишка је, актом број: 02.02-370-856/24 од 08.08.2024. године, доставио податке о цијени закупа просторија Друштвеног дома у Машићима коју би Српска демократска странка платила да није Одлуком о начину и условима кориштења пословних просторија у власништву града Градишка за потребе представљања политичких субјеката на Општим изборима у

БиХ 2022. године³ била ослобођена плаћања, тј. у акту је наведено да цијена закупа за дан кориштења износи 1,38 КМ.

С обзиром да је политичка странка остварила неновчану донацију Града Градишка по основу бесплатног кориштења просторија друштвеног дома, прекршила је и одредбе члана 8. став (1) тачка а) Закона о финансирању политичких странака.

4. Увидом у податке о оглашавању путем рекламних површина ("billboard") на Општим изборима 2022. године, које је доставио „Transparency International BiH“, утврђено је да је Српска демократска странка током изборне кампање 2022. године имала рекламне површине у Бањој Луци (1 "wallscape-mega"), Билећи (1 "billboard"), Бијељини (15 "billboard", 1 "led display"), Брчком (3 "billboard"), Добоју (1 "led display"), Лопарама (7 "billboard"), Приједору (1 "led display"), Српцу (2 "billboard", 1 "wallscape"), Гацку (2 "billboard"), Градишци (1 "wallscape-mega"), Прњавору (6 "billboard", 1 "led display"), Зворнику (2 "billboard", 2 "wallscape"), Котор Вароши (4 "billboard"), Палама (9 "billboard"), Сокоцу (2 "billboard", 1 "wallscape"), Рогатици (1 "billboard"), Источном Сарајеву (5 "billboard", 2 „megaboard“, 1 "led display"), Модричи (8 "billboard"), Шамцу (3 "billboard"), Теслићу (13 "billboard"), Требињу (2 "led display"), Угљевику (6 "billboard") и Власеници (2 "billboard") за које политичка странка нема документацију.

Чињеница да је „Transparency International BiH“ евидентирао рекламне површине на којима се оглашавала странка, а да странка нема документацију о закупу рекламних површина на 105 локација⁴, указује да је странка у току предизборне кампање бесплатно користила рекламне површине, односно да је остварила неновчане донације процијењене вриједности од 70.850,00 КМ⁵.

С обзиром да странка у пословним књигама није евидентирала и у финансијском извјештају није пријавила неновчане донације, те да није познат идентитет донатора, прекршене су одредбе члана 5. став (4) и члана 8. став (1) тачка е) Закона о финансирању политичких странака.

- (2) Ревизијом финансијских извјештаја утврђено је да су Српској демократској странци услуге медијског представљања током изборне кампање за Опште изборе 2022. године од стране правног лица „Радио и телевизија БН“ д.о.о. Бијељина фактурисане по нижој цијени у односу на цијене из цјеновника, који је правно лице „Радио и телевизија БН“ д.о.о. Бијељина пријавило Регулаторној агенцији за комуникације Босне и Херцеговине.

На основу акта Регулаторне агенције за комуникације Босне и Херцеговине, број: 05-29-7-1924-2/24 од 20.11.2024. године, којим су Централној изборној комисији БиХ достављени цјеновници правног лица „Радио и телевизија „БН“ д.о.о. Бијељина за Опште изборе 2022. године путем наведеног медија, утврђено је да је Српска демократска странка остварила неновчану донацију, која се процјењује на износ од 42.825,00 КМ без ПДВ-а, односно 50.105,25 КМ са укљученим ПДВ, а исту чини разлика између тржишне вриједности услуге која је пружена политичкој странци и цијене услуге која јој је фактурисана.

На рачуну правног лица „Радио и телевизија БН“ д.о.о. Бијељина, број: 2001/2022 12.10.2022. године политичкој странци су фактурисане услуге за медијско представљање странке за Опште изборе 2022. године, према уговору број: 190/22 у износу од 117.000,00

³ Одлуком о начину и условима кориштења пословних просторија у власништву града Градишка за потребе представљања политичких субјеката на Општим изборима у БиХ 2022. године сви политички субјекти који су регистровани за учешће на Општим изборима 2022. године, ослобођени су плаћања накнаде за кориштење просторија у власништву града ради представљања кандидата и програма на Општим изборима у БиХ 2022. године.

⁴ Оглашавање на следећим рекламним површинама: 91 "billboard", 5 "wallscape", 2 „megaboard“ и 7 "led display".

⁵ Приликом обрачуна износа неновчаних донација узета је цијена закупа рекламних површина према цјеновнику добављача "Нова опрема" д.о.о. Бања Лука („billboard“ у износу од 600,00 КМ, „bigboard/megaboard“ у износу од 1.750,00 КМ и „wallscape“ у износу од 1.500,00 КМ), док је за закуп „led display“ узета цијена од 750,00 КМ према подацима са рачуна добављача "Led Euro media" д.о.о. Бања Лука.

КМ што укључује и ПДВ. На рачуну нису наведени врста, обим и цијена услуга које су пружене политичкој странци.

Уговор на који се медиј позива је Уговор о пословној сарадњи, закључен 05.09.2022. године, у коме је наведена врста медијских услуга, као што су: гостовање, емитовање тв-репортажа, тв спотова, радио-цинлове, радијске огласе и сл., вриједност услуга у укупном износу од 100.000,00 КМ на који се обрачунава ПДВ, те начин плаћања рачуна од стране политичке странке.

Према седмичним извјештајима о медијском представљању политичких субјеката путем „Радио и телевизије БН“ д.о.о. Бијељина, Српска демократска странка се путем телевизије оглашавала 3555 секунди, а путем радија 1625 секунди. Према цјеновнику који је Регулаторној агенцији за комуникације Босне и Херцеговине доставила „Радио и телевизија БН“ д.о.о. Бијељина, вриједност услуге која је пружена Српској демократској странци процјењује се на износ од 142.825,00 КМ⁶ без ПДВ-а, односно 167.105,25 КМ, са укљученим ПДВ.

С обзиром да је правно лице „Радио и телевизија „БН“ д.о.о. Бијељина у току 2022. године имало закључене уговоре о јавним набавкама услуга, у износима већим од 10.000,00 КМ са Градом Зворник⁷ и Градом Дервента⁸, политичка странка је остварила прилог који је забрањен одредбом из члана 8. став (4) Закона о финансирању политичких странака, а који се процјењује на износ од 42.825,00 КМ без ПДВ-а, односно 50.105,25 КМ са укљученим ПДВ.

с) Српска демократска странка прекршила је одредбе члана 11. став (1) и члана 12. став (1), став (3) и став (4) Закона о финансирању политичких странака и 15.1 став (1) Изборног закона Босне и Херцеговине.

На основу обављене ревизије финансијских извјештаја за 2022. годину, утврђено је да Српска демократска странка није водила правилне и потпуне евиденције о својим приходима, расходима и обавезама, чиме је прекршила одредбе члана 11. став (1) и члана 12. став (1) Закона о финансирању политичких странака.

Српска демократска странка у годишњем финансијском извјештају није исказала тачне податке о приходима, расходима и обавезама, чиме је прекршила одредбе члана 12. став (4) Закона о финансирању политичких странака и одредбе Правилника о годишњим финансијским извјештајима политичких странака (у даљем тексту: Правилник).

(1) Српска демократска странка није у годишњем финансијском извјештају правилно исказала приходе од чланарине, прилоге физичких лица и приходе из буџета, чиме је прекршила одредбе члана 13, 14. и 19. Правилника.

- Политичка странка је уплату из буџета Републике Српске - Народне скупштине Републике Српске у износу од 5.100,00 КМ, у пословним књигама евидентирала као чланарину 10 физичких лица, те исказала у годишњем финансијском извјештају као приходе од чланарине у годишњем финансијском извјештају.

Увидом у документацију коју је на захтјев Централне изборне комисије Босне и Херцеговине доставила Народна скупштина Републике Српске, утврђено је да су средства у износу од 5.100,00 КМ уплаћена на основу Одлуке Клуба посланика СДС у Народној скупштини Републике Српске бр. 02/4.02-1-40/21 од 29.12.2021.

⁶ С обзиром да Српска демократска странка није доставила преглед медијског представљања уз фактуру, као и да је правно лице „Радио и телевизија „БН“ д.о.о. Бијељина доставило седмичне прегледе медијског представљања политичких субјеката, приликом обрачуна вриједности услуга узете су најниже цијене медијског представљања на телевизији за тв спот у износу од 40,00 КМ/секунди, тв репортаже у трајању од 10 минута у износу од 13.000,00 КМ, тв репортаже у трајању од 15 минута у износу од 20.000,00 КМ те цијена медијског представљања на радију за спот у износу од 17,00 КМ/секунди.

⁷ Уговор број: 02-360-15-1/2022 у износу од 42.120,00 КМ

⁸ Уговор број: 02-404-9/22 у износу од 22.500,00 КМ

године у којој је наведено да се преостала средства за рад Клуба посланика СДС у Народној скупштини Републике Српске уплате на рачун Српске демократске странке.

С обзиром да су средства у износу од 5.100,00 КМ намјењена за рад посланичких клубова и посланичких група, странка је наведена средства у пословним књигама и годишњем финансијском извјештају требала исказати као приходе из буџета, а не као приходе од чланарине.

- Политичка странка је из буџета Републике Српске - Народне скупштине Републике Српске, дана 17.08.2022. године, примила двије уплате у укупном износу од 6.506,00 КМ. Странка је наведена средства у пословним књигама евидентирала као чланарину 10 физичких лица: Миладин Станић у износу од 773,46 КМ, Стево Јоксимовић у износу од 670,86 КМ, Томица Стојановић у износу од 736,63 КМ, Дарко Бабаљ у износу од 536,69 КМ, Бранко Бутулија у износу од 468,28 КМ, Небојша Вукановић у износу од 673,49 КМ, Недељко Гламочак у износу од 736,63 КМ, Соња Карацић-Јовичевић у износу од 705,06 КМ, Тања Продановић у износу од 468,28 и Милан Радовић у износу од 736,63 КМ, те у годишњем финансијском извјештају исказала као приходе од чланарине.

Увидом у документацију коју је на захтјев Централне изборне комисије Босне и Херцеговине доставила Народна скупштина Републике Српске, утврђено је да су средства у износу од 6.506,00 КМ уплаћена на основу одлука Клуба посланика СДС у Народној скупштини Републике Српске број: 02/4.02-1-15/22 од 29.07.2022. године и број: 02/4.02-1-17/22 од 29.07.2022. године у којим је наведено да се преостала средства за рад Клуба посланика СДС у Народној скупштини Републике Српске уплате на рачун Српске демократске странке.

С обзиром да су средства у износу од 6.506,00 КМ намјењена за рад посланичких клубова и посланичких група, странка је наведена средства у пословним књигама и годишњем финансијском извјештају требала исказати као приходе из буџета, а не као приходе од чланарине.

- Политичка странка је из буџета Републике Српске - Народне скупштине Републике Српске, дана 27.12.2022. године, примила средства у износу од 2.780,00 КМ. Странка је наведена средства у пословним књигама евидентирала као чланарину, те у годишњем финансијском извјештају исказала као приходе од чланарине.

Увидом у документацију коју је на захтјев Централне изборне комисије Босне и Херцеговине доставила Народна скупштина Републике Српске, утврђено је да су преостала средства за рад Клуба посланика СДС у Народној скупштини Републике Српске у износу од 2.780,00 КМ уплаћена на рачун Српске демократске странке, а на основу одлуке Клуба посланика СДС у Народној скупштини Републике Српске бр. 02/4.02-1-39/22 од 15.11.2022. године.

Политичка странка је средства у износу од 2.780,00 КМ требала исказати као приходе из буџета, а не као приходе од чланарине.

- Политичка странка је у пословним књигама и обрасцу 3-а (прилози физичких лица) годишњег финансијског извјештаја исказала прилоге следећих физичких лица: Миладин Станић у износу од 2.000,00 КМ, Милан Радовић у износу од 2.000,00 КМ и Дарко Бабаљ у износу од 2.000,00 КМ.

Увидом у изводе са трансакцијског рачуна и документацију коју је доставила Народна скупштина Републике Српске, утврђено је да су, дана 28.01.2022. године, преостала средства за рад Клуба посланика СДС у Народној скупштини Републике Српске у појединачним износима од по 2.000,00 КМ, односно укупно 6.000,00 КМ уплаћена на рачун Српске демократске странке, а на основу одлука Клуба посланика СДС у Народној скупштини Републике Српске бр. 02/4.02-1-41/21 од

29.12.2021. године, 02/4.02-1-42/21 од 29.12.2021. године и 02/4.02-1-43/21 од 29.12.2021. године.

С обзиром да су средства уплаћена из буџета Републике Српске у укупном износу од 6.000,00 КМ намијењена за рад посланичких клубова и посланичких група, Српска демократска странка је наведена средства у пословним књигама и годишњем финансијском извјештају требала исказати као приходе из буџета, а не као прилоге наведених физичких лица.

- Странка је у оквиру чланарина пријавила чланарину Вукоте Говедарице у износу од 1.090,00 КМ. Увидом у аналитичку картицу промета са трансакцијског рачуна утврђено је да су дана 27.01.2022. године на трансакцијски рачун Српске демократске странке уплаћена средства из буџета Вијећа народа Републике Српске у износу од 1.090,00 КМ. Увидом у Одлуку Клуба делегата српског народа у Вијећу народа Републике Српске број: 03.2-2-1/22 од 21.01.2022. године, утврђено је да су уплате извршене Српској демократској странци на име стратешке чланарине Вукоте Говедарице, а од преосталих средстава која су намијењена за рад делегатских клубова након одбитка трошка.

С обзиром да је ријеч о средствима за рад делегатских клубова, односно буџетским средствима, уплату у износу од 1.090,00 КМ странка је имала обавезу евидентирати као приход из буџета и исти пријавити у обрасцу 3-ф.

- Контролом прихода из буџета утврђено је да Српска демократска странка у годишњем финансијском извјештају није правилно исказала приходе из буџета, како слиједи:

1. У обрасцу 3-ф (приходи из буџета) годишњег финансијског извјештаја, Српска демократска странка је исказала приходе из буџета Републике Српске у износу од 736.894,16 КМ.

Увидом у аналитичку картицу промета са трансакцијског рачуна утврђено је да политичкој странци је из буџета Републике Српске уплаћено укупно 602.915,17 КМ.

Такође, утврђено је да је Српска демократска странка у току 2022. године примила средства из буџета Општине Соколац у износу од 9.980,51 КМ, те средства из буџета Босне и Херцеговине у износу од 21.657,16 КМ, које је погрешно исказала у оквиру прихода из буџета Републике Српске.

2. Увидом у аналитичку картицу промета са трансакцијског рачуна утврђено је да странка није исказала тачне податке о приходима из буџета Града Источно Сарајево и Града Градишка.

Странка је у финансијском извјештају приходе из буџета Града Источно Сарајево исказала у већем износу за 498,21 КМ, а приходе из буџета Града Градишка у мањем износу за 498,21 КМ.

3. Политичка странка у својим пословним књигама и годишњем финансијском извјештају није пријавила приходе из буџета Општине Пелагићево.

Према подацима које је доставила Општина Пелагићево, средства у износу од 500,00 КМ су из буџета ове општине исплаћена дана 12.07.2022. године на текући рачун физичког лица Ј.Т., предсједника ОО СДС Пелагићево. Такође, утврђено је да су средства исплаћена на основу Захтјева за дозначавање средстава ОО СДС Пелагићево од 06.07.2022. године, те да је у име ОО СДС Пелагићево захтјев потписао Ј.Т., предсједник ОО СДС Пелагићево.

4. Политичка странка је у финансијском извјештају и пословним књигама исказала приходе из буџета Општине Нови Град у износу од 2.401,68 КМ, колико је уплаћено на трансакцијски рачун странке.

Општина Нови Град је поред уплаћених средстава на трансакцијски рачун Српске демократске странке, из буџетских средстава за политичку странку наплатила и електричну енергију за простор који је Клубу одборника СДС-СРС одборен за кориштење, у износу од 110,60 КМ, међутим, политичка странка ова средства није евидентирала у пословним књигама, те је приходе из буџета Општине Нови Град исказала у мањем износу за 110,60 КМ.

Такође, у финансијском извјештају нису исказани ни трошкови електричне енергије за Клуб одборника СДС-СРС у Новом Граду, нити трошкови закупнине пословног простора. Према подацима које је доставила Општина Нови Град, Клуб одборника СДС-СРС је бесплатно користио пословни простор за свој рад, те је имао обавезу да плаћа електричну енергију. Странка је, с друге стране, у својој изјави навела да у току 2022. године није користила пословни простор за потребе Општинског одбора у Новом Граду.

- (2) Српска демократска странка није у годишњем финансијском извјештају правилно исказала прилоге правних лица и приходе од имовине, чиме је прекршила одредбе члана 13, 15. и 16. Правилника.

У годишњем финансијском извјештају у обрасцу 3-б (прилози правних лица) политичка странка је исказала прилог правног лица Удружење РВИ Прњавор у износу од 697,59 КМ, а у обрасцу 3-ц (приходи од имовине) приходе по основу издавања пословног простора Удружењу Ратних војних инвалида Прњавор у износу од 203,00 КМ.

Рјешењем Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове од 25.10.2021. године проведена је промјена посједника на некретности, на начин да је власништво на згради додјељено Општини Прњавор, те је Рјешење СО Прњавор из 1996. године којим је право располагања на згради пренесено на Српску демократску странку, оглашено ништавим.

Увидом Уговор о закупу који је дана 15.07.2014. године закључен између ОО СДС Прњавор и Удружења Ратних војних инвалида Прњавор, утврђено је да је Удружење Ратних војних инвалида Прњавор користило дио зида зграде која је била у власништву Српске демократске странке за електронски дисплеј, те да се закуп плаћао оглашавањем Српске демократске странке на дисплеју.

Српска демократска странка је, након што је власништво на згради додјељено Општини Прњавор, у јануару 2022. године напустила простор, те је Удружењу Ратних војних инвалида Прњавор испоставила рачун бр. 01/22 од 31.01.2022. године у износу од 203,00 КМ на име накнаде за кориштење електричне енергије за електронски дисплеј за јануар 2022. године. Удружење Ратних војних инвалида Прњавор је политичкој странци платило наведену накнаду.

Политичка странка је, затим, од Удружења Ратних војних инвалида Прњавор наплатила утрошену електричну енергију за фебруар и март 2022. године јер су рачуни за електричну енергију за фебруар и март 2022. године у укупном износу од 697,59 КМ достављени на име Српске демократске странке, иако од јануара 2022. године није користила зграду.

Поред наведеног, а увидом у Уговор о закупу пословних просторија од 01.01.2022. године који је закључен са Б.С., утврђено је да је Српска демократска странка у периоду од 01.01.2022. године до 31.12.2022. године користила просторије у власништву физичког лица у Прњавору, уз обавезу да плаћа мјесечну закупнину у износу од 370,00 КМ.

На основу наведеног, сматрамо да Српска демократска странка није остварила приходе од издавања имовине у Прњавору у износу од 203,00 КМ нити је примила прилог правног лица Удружење РВИ Прњавор у износу од 697,59 КМ, већ да је извршила рефундацију трошкова електричне енергије коју је утрошило Удружење Ратних војних инвалида Прњавор за постављени дисплеј, тако да наведене приходе није требало евидентирати у пословним књигама нити исказати у финансијском извјештају.

- (3) Српска демократска странка је неновчане донације по основу отписаних обавеза према добављачима у годишњем финансијском извјештају исказала као остале приходе, што је супротно одредбама члана 13. и 18. Правилника.

У годишњем финансијском извјештају политичка странка је исказала остале приходе по основу отписаних обавеза према физичким и правним лицима у укупном износу од 22.451,40 КМ.

Увидом у Одлуку о отпису обавеза број: 02-70-02/23 од 27.02.2023. године и списак добављача, утврђено је да је Српска демократска странка отписала обавезе према следећим физичким и правним лицима: „Ласер“ СЗР Бања Лука у износу од 250,59 КМ, Ресторан „Стара ада“ Бања Лука у износу од 497,00 КМ, физичко лице Д.Б. у износу од 4.600,00 КМ, физичко лице Г.Г. у износу од 200,00 КМ, „ДГР“ Бања Лука у износу од 478,85 КМ, „Маркет Ас“ с.п. Бања Лука у износу од 311,32 КМ, Општински спортски савез Добој у износу од 1.350,00 КМ, „Заштита и сигурност“ д.о.о. Институт Добој у износу од 3.907,80 КМ, „Телрад“ д.о.о. у износу од 2.806,14 КМ, „Интермонт“ Угљевик у износу од 11,70 КМ, физичко лице Д.С. у износу од 200,00 КМ, „Монтенегрос“ д.о.о. Рогатица у износу од 1.202,00 КМ, „Dranex“ Рогатица у износу од 800,00 КМ, „Гласинац“ Соколац у износу од 4.300,00 КМ, физичко лице Д.Л. у износу од 600,00 КМ и „Print shop“ Требиње у износу од 936,00 КМ.

С обзиром да је отписала обавезе према добављачима, политичка странка је остварила неновчане донације физичких и правних лица, које је имала обавезу да исказе у обрасцу 3-е (неновчане донације и рачуни које политичка странка није имала обавезу да плати) годишњег финансијског извјештаја.

- (4) Српска демократска странка није у пословним књигама евидентирала нити је у обрасцима 3 (извори финансирања) и 3-е (неновчане донације и рачуни које странка није имала обавезу да плати) годишњег финансијског извјештаја исказала неновчане донације по основу бесплатног кориштења простора за одржавање предизборних скупова, те друштвеног дома⁹, бесплатног оглашавања на друштвеној мрежи „Facebook“ и бесплатног оглашавања на рекламним површинама („billboard“, „megaboard“, „wallscape“ и „led display“) током изборне кампање 2022. године, чиме је прекршила одредбе члана 13. и 18. Правилника.

Политичка странка, такође, није успоставила евиденцију у пословним књигама и није у финансијском извјештају пријавила неновчану донацију „Радио и телевизије БН“ д.о.о. Бијељина, а коју је остварила тако што су јој услуге фактурисане по нижим цијенама у односу на тржишне, односно цијене које је овај медиј пријавио Регулаторној агенцији за комуникације БиХ, што је супротно одредбама члана 13. и 18. Правилника.

- (5) Садржај издатих потврда о примљеним прилозима не одговара садржају потврде који је прописан одредбом члана 6. Правилника.

Увидом у копије издатих потврда физичким лицима о уплати добровољних прилога утврђено је да у потврдама није наведен број личног документа.

- (6) Српска демократска странка није у годишњем финансијском извјештају исказала потпуне и правилне податке о својим расходима, чиме је прекршила одредбе члана 21, 22. и 23. Правилника.

Током обављања ревизије финансијских извјештаја утврђено је да политичка странка није водила потпуне и правилне евиденције о трошковима, те да је дио трошкова пропаганде исказала у обрасцима 4.1 (режијско-административни и остали трошкови) годишњег финансијског извјештаја, чиме је трошкове пропаганде исказала у мањем износу у односу на остварене.

⁹ Детаљније наведено у налазу под б), став (1) тачка 3.

- Према подацима из Бруто биланса Секретаријата Бања Лука, укупни трошкови овог организационог дијела политичке странке износили су укупно 869.953,73 КМ. У годишњем финансијском извјештају укупни расходи Секретаријата Бања Лука су исказани у износу од 876.386,16 КМ.
- Српска демократска странка је у обрасцу 4.1 ОО Прњавор исказала трошкове електричне енергије у износу од 1.965,99 КМ. На основу расположиве документације коју је доставила Српска демократска странка, утврђено је да је странка у пословним књигама евидентирала трошкове електричне енергије за фебруар и март 2022. године у износу од 697,59 КМ за простор који је ОО СДС Прњавор престао да користи у јануару 2022. године. Такође, утврђено је да је ОО СДС Прњавор префактурисао утрошену електричну енергију Удружењу Ратних војних инвалида Прњавор за јануар 2022. године у износу од 203,00 КМ, те утрошену електричну енергију за фебруар и март 2022. године у износу од 697,59 КМ.

С обзиром да је Српска демократска странка префактурисала утрошену електричну енергију Удружењу Ратних војних инвалида Прњавор, те да је наведено удружење платило утрошену електричну енергију политичкој странци, трошкови електричне енергије ОО Прњавор су у пословним књигама и годишњем финансијском извјештају требали бити исказани у мањем износу за 900,59 КМ у односу на остварене.

Српска демократска странка је трошкове електричне енергије у пословним књигама требала евидентирати у мањем износу за износ утрошене електричне енергије који је префактурисала удружењу.

- Политичка странка је трошкове закупа сале у Власеници дана 12.07.2022. године, у износу од 1.500,00 КМ у обрасцу 4.1 годишњег финансијског извјештаја умјесто као трошкове закупа сала исказала као трошкове угоститељских услуга. Осим наведеног, странка је трошкове закупа сале у пословним књигама на конту евидентирала *5519-остали трошкови репрезентације*.
- Политичка странка у пословним књигама и годишњем финансијском извјештају није исказала правилне и потпуне трошкове закупнине пословних простора које су користили ОО Билећа и ОО Фоча.

Политичка странка је у пословним књигама и годишњем финансијском извјештају исказала трошкове закупнине пословног простора који је користио ОО Билећа у мањем износу за 117,00 КМ у односу на уговорену цијену закупнине, док је трошкове закупнине пословног простора који је користио ОО Фоча исказала у већем износу за 1.572,00 КМ у односу на уговорену цијену закупнине.

- У пословним књигама и годишњем финансијском извјештају политичка странка је исказала трошкове претходних година у износу од 6.619,44 КМ, што указује да не води правовремене евиденције о својим расходима и обавезама.
- Увидом у рачун добављача Бифе „Бисер“ Чечава-Теслић број: 09/22 од 17.10.2022. године у износу од 3.700,00 КМ, утврђено је да су Српској демократској странци фактурисане угоститељске услуге на терену дана 26.09.2022. године. Странка је рачун број: 09/22 од 17.10.2022. године у износу од 3.700,00 КМ евидентирала на конту *5519-остали трошкови репрезентације* и исказала у обрасцу 4.1 ОО Теслић као трошкове репрезентације.

Политичка странка је у пословним књигама на истом конту евидентирала рачун добављача „Змија комерц“ д.о.о. Козарска Дубица број: 03883/В од 15.09.2022. године у износу од 2.350,00 КМ за набавку пића, те је трошкове у износу од 2.350,00 КМ исказала у обрасцу 4.1 ОО Козарска Дубица као трошкове репрезентације.

Имајући у виду да су наведени трошкови угоститељских услуга и репрезентације настали у вријеме изборне кампање, странка је наведене трошкове умјесто у обрасцима 4.1 требала исказала у обрасцу 4.2 годишњег финансијског извјештаја.

- Политичка странка је трошкове слања смс порука по рачуну добављача „М:ТЕЛ” а.д. Бања Лука број: 527/002/22 од 31.10.2022. године у износу од 263,06 КМ умјесто у обрасцу 4.2, исказала у обрасцу 4.1 годишњег финансијског извјештаја.
- Контролом трошкова улагања у предмете са пропагандном поруком који се бесплатно дијеле, а који су у пословним књигама странке евидентирани у укупном износу од 3.597,00 КМ, утврђено је да странка трошкове по рачуну добављача „Делта Трејд“ д.о.о. Теслић број: 241/2022 од 19.12.2022. године у износу од 1.035,00 КМ за набавку календара за 2023. годину исказала у обрасцу 4.2 као трошкове пропаганде. С обзиром да је ријеч о набавци календара, који се дијеле сваке године, политичка странка је трошкове у износу од 1.035,00 КМ требала исказати као редовне трошкове рекламе и пропаганде у обрасцу 4.1 финансијског извјештаја.
- Политичка странка је у пословним књигама евидентирала трошкове спонзорстава са пропагандном поруком (културне, спортске) у укупном износу од 2.185,01 КМ, које је исказала у обрасцу 4.2 годишњег финансијског извјештаја. Увидом у Одлуке о рефундацији по основу извршеног готовинског плаћања Д.В. и Б.Б., утврђено је да је странка извршила рефундацију трошкова горива и репрезентације у укупном износу од 1.038,06 КМ. Увидом у аналитичку картицу промета по трансакцијском рачуну утврђено је да је извршена и исплата О.В. у износу од 317,65 КМ.

У току 2022. године, а на основу расположивих података, није утврђено да су физичка лица Д.В., Б.Б. и О.В. били ангажовани у политичкој странци по основу уговора о дјелу, односно радног односа.

На основу наведеног, мишљења смо да политичка странка исплате физичким лицима није могла евидентирати на конту трошкова спонзорстава са пропагандном поруком (културне, спортске), те да је приликом исплате физичким лицима требала поступити у складу са пореским прописима.

- Прегледом података које је доставио „Transparency International BiH“ и рачуна које је у току обављање ревизије предочила политичка странка, утврђено је да политичка странка користила сале, дворане и шатор за одржавање предизборних скупова и трибина током кампање за Опште изборе 2022. године у Бијељини (Хотел Москва), Билећи (Спортска дворана), Братунцу (Дом културе), Брчком (Дом културе), Челинцу (Кино сала), Добоју (Свадбени салон Џунгла), Фочи (просторије МЗ Брод на Дрини), Источном Сарајеву (Спортска дворана у Касиндолу), Лопарама (Свечани салон Хелветиа), Модричи (Српски културни центар Модрича и Спортска дворана Модрича), Палама (Културни центар Пале), Прњавору (Центар за културу), Приједору (Спортска дворана), Рогатици (Спортска дворана), Станарима (Дом културе), Шамцу (Кино сале), Теслићу (стадион, фискултурна сала ОШ „Стеван Душанић“ Прибинић, Хотел „Трогир“ Блатница, Дом МЗ у Витковцима, Дом Укриница, Светосавски дом у Жираји, Спортска дворана Радолинка, Дом у Очаушу, шатор у Ђулићу), Требињу (Спортска дворана „Милош Мрдић“), Угљевику (Свечани салон Торлаковић) и Зворнику (Спортска дворана).
- Српска демократска странка је у току предизборне кампање, дана 21.09.2022. године, користила Друштвени дом у Машићима, за који би накнада, према подацима које је доставио Град Градишка, да је странка имала обавезу да плати накнаду, износила укупно 1,38 КМ. Политичка странка у пословним књигама и годишњем финансијском извјештају није исказала трошкове закупа друштвеног дома.

- Странка у годишњем финансијском извјештају није исказала трошкове изборне кампање по основу оглашавања на друштвеној мрежи „Facebook“ у вриједности од 7.364,00 КМ¹⁰.
- Политичка странка у својим пословним књигама и финансијским извјештајима није исказала трошкове закупа рекламних површина („billboard“, „wallscape“, „megaboard“ и „led display“) на 105 локација, чиме је трошкове кампање исказала у мањем износу за 70.850,00 КМ у односу на остварене.

Као што је наведено у налазу под б), „Transparency International BiH“ је Централној изборној комисији Босне и Херцеговине доставио податке о оглашавању на Општим изборима 2022. године, док је политичка странка током обављања ревизије финансијских извјештаја предочила рачуне и другу документацију о трошковима изборне кампање, а између осталог рачуне и спецификације о закупу рекламних површина за вањско оглашавање. Прегледом расположивих спецификација утврђено је да се политичка странка оглашавала на више локација, а да нема документацију о плаћању закупа за укупно 105 рекламних површина (91 „billboard“, 5 „wallscape“, 2 „megaboard“ и 7 „led display“), процијењене вриједности од 70.850,00 КМ¹¹.

- Српска демократска странка је у пословним књигама и финансијском извјештају трошкове оглашавањем путем „Радио и телевизије БН“ д.о.о. Бијељина исказала у мањем износу у односу на стварне, што је супротно одредбама члана 21. и 23. Правилника. Настале трошкове странка је имала обавезу пријавити у обрасцу 4.2 финансијских извјештаја.

(7) Српска демократска странка није у обрасцу 5 (обавезе политичке странке) годишњег финансијског извјештаја и пословним књигама исказала правилне и тачне податке о својим обавезама, што је супротно одредбама члана 24. Правилника.

- Политичка странка је у обрасцу 5 исказала обавезе Секретаријата Бања Лука за остала нето лична примања у негативном износу од 6.442,56 КМ, док је исказала обавезе ОО Нови Град по истом основу у износу од 8.373,16 КМ, што одговара промету аналитичке картице. Увидом у пословне књиге, аналитичку картицу конта 4569-обавезе за остала нето лична примања утврђено је да укупне обавезе странке за остала нето лична примања на дан 31.12.2022. године износе 1.930,60 КМ.

Такође, политичка странка је у обрасцу 5 исказала обавезе по основу личних примања у негативном износу од 12.616,63 КМ, што није у складу са одредбама члана 24. Правилника.

- У годишњем финансијском извјештају политичка странка је исказала обавезе ОО Теслић према добављачу МХ „Електропривреда РС“ у износу од 325,11 КМ. Увидом у Извод отворених ставки на дан 31.12.2022. годину, утврђено је да обавезе Српске демократске странке, односно ОО Теслић према добављачу МХ „Електропривреда РС“ на дан 31.12.2022. године износе 312,67 КМ.
- Српска демократска странка је у обрасцу 5 годишњег финансијског извјештаја исказала обавезе према добављачу Општина Петрово у износу од 1.272,00 КМ. Према подацима из Извода отворених ставки на дан 31.12.2022. годину који је доставила Општина Петрово, обавезе Српске демократске странке према Општини Петрово износе 1.176,00 КМ.

Поред наведеног, политичка странка је у својим пословним књигама исказала дате авансе добављачима у укупном износу од 5.081,06 КМ, што указује да нису исказани сви трошкови.

¹⁰ Детаљније наведено у налазу под тачком б), став (1) тачка 1.

¹¹ Детаљније наведено у налазу под тачком б), став (1) тачка 4.

(8) Српска демократска странка у постизборном финансијском извјештају није исказала све неновчане донације и трошкове изборне кампање, чиме је прекршила одредбе члана 12. став (3) Закона о финансирању политичких странака, члана 15.1 став (1) Изборног закона Босне и Херцеговине и одредбе Правилника о предизборним и постизборним финансијским извјештајима политичких странака („Службени гласник БиХ” број: 10/18 и 5/22).

(9) Увидом у финансијску документацију политичке странке и књиговодствене исправе утврђени су недостаци код дијела рачуна добављача који су књиговодствене исправе о насталим пословним догађајима¹².

-Политичка странка је добављачу „Wizard media“ д.о.о. Угљевик извршила плаћање услуга „Facebook” и „Google” оглашавања у укупном износу од 19.890,00 КМ.

Иако је у Уговору о техничко-пословној сарадњи наведено да ће добављач доставити извјештај о реализованој кампањи, уз испостављени рачун није достављен извјештај. Такође, уз рачун није приложена спецификација појединачних услуга са бројем објава по сваком каналу комуникације и појединачној цијени услуга, нити су достављени докази о извршеним услугама, што је према нашем мишљењу потребно.

-Српска демократска странка је у пословним књигама евидентирала трошкове оглашавања на друштвеним мрежама по рачуну добављача „INFO FIVE“ д.о.о. Бања Лука број: 108/2022 од 01.09.2022. године на којем је наведено „плаћање по Уговору“, без навођења врсте услуге, количине и појединачне цијене. Странка у току обављања ревизије није доставила уговор, нити је предочена спецификација услуга.

Странка је у пословним књигама евидентирала и рачун добављача „Центар за информатички развој-ИнфоАрс“ Бања Лука број: 401/2022 од 31.10.2022. године у износу од 2.925,00 КМ. На овом рачуну су набројане услуге, те цијена за пакет услуга, без специфицирања цијене и количине сваке услуге појединачно.

На рачуну добављача „Вијести плус“ Бања Лука број: 26/2022 од 25.10.2022. године у износу од 2.000,00 КМ у дијелу у којем се наводи назив услуге наведено је „услуге медијског оглашавања за 2022. годину на основу Уговора“, без навођења врсте услуге.

Увидом у рачун добављача „Телевизија КЗ“ д.о.о. Прњавор број: 1/301 од 16.09.2022. године у износу од 23.400,00 КМ у дијелу у којем се наводи назив артикла наведено је „услуге по уговору“ у количини 1, без навођења врсте услуге.

Рачуни добављача „ДОБОЈСКИИнфо“ бр. 76/22 од 19.09.2022. године у износу од 1.000,00 КМ, ДОО „LUX COMMERCE“-Скала Радио број: 23/22 од 01.09.2022. године у износу од 4.000,00 КМ и ЈП „ГРАДСКА РАДИО-ТЕЛЕВИЗИЈА“ д.о.о. Источно Сарајево број: 203-203/2022 од 27.09.2022. године у износу од 1.170,00 КМ, такође, не садрже податке о врсти услуге.

-Увидом у рачун број: 2001/2022 од 12.10.2022. године правно лице „Радио и телевизија БН“ д.о.о. Бијељина је Српској демократској странци фактурисала медијско представљање за Опште изборе 2022. године у износу од 117.000,00 КМ. На рачуну добављач није навео вријеме медијског оглашавања, количину и цијену пружених услуга у одређеним временским интервалима, али је навео да се услуга фактурише према уговору број: 190/22. Уговором који су Српска демократска странка и „Радио и телевизија БН“ д.о.о. Бијељина закључиле 05.09.2022. године, а на који се добављач позива, није утврђено која количина услуга се пружа политичкој странци за уговорену укупну цијену од 117.000,00 КМ.

¹² У складу са рачуноводственим прописима, књиговодствена исправа мора бити потпуна, истинита, рачунски тачна и уредна, сачињена тако да омогућава потпун увид у вјеродостојност документа. Садржај књиговодствене исправе мора недвојбено и вјеродостојно показивати врсту и обим настале промјене (куповина, количина, цијена, укупан износ), карактер пословне промјене у књиговодствено-техничком смислу, техничка обиљежја и сл.

-Дана 30.11.2022. године Српска демократска странка је са правним лицем „Радио и телевизија БН“ д.о.о. Бијељина закључила Уговор о пословној сарадњи број: 258/22. Предмет овог уговора је емитовање празничних честитки у програмима РТВ „БН“ у периоду од 01.12.2022. године до 31.12.2022. године, и то: 150 честитки у програмима телевизије и 167 у програмима радија БН. На рачуну добављача „Радио и телевизија БН“ д.о.о. Бијељина број: 2559/2022 од 27.12.2022. године у износу од 58.500,00 КМ, у дијелу у којем се наводи опис услуге наведено је „емитовање празничних честитки у програмима радија БН и БН ТВ према уговору бр. 258/22“, без спецификације појединачних услуга са бројем објава по сваком каналу комуникације, датуму објаве, појединачној цијени услуга, нити су достављени докази о извршеним услугама, што је према нашем мишљењу неопходно.

-На рачуну добављача Бифе „Бисер“ Чечава-Теслић број: 09/22 од 17.10.2022. године у износу од 3.700,00 КМ, у опису услуге је наведено „угоститељске услуге на терену са послугом“. На рачуну није наведена врста јела и/или пића, нити количина.

-Политичка странка је у пословним књигама евидентирала и трошкове изнајмљивања возила по рачуну добављача „Авиоинжењеринг“ број: 06/22 од 12.08.2022. године у износу од 1.230,00 КМ, без навођења података о возилу, броју дана закупа и цијени закупа по дану. Такође, странка је изнајмила возило од добављача „Ј-АУТО“ Лакташи, али на рачуну број: 14/22 од 09.09.2022. године у износу од 1.560,00 КМ нису наведени подаци о возилу.

Трошкови изборне кампање

Према одредбама члана 15.10 Изборног закона БиХ, политичка странка за потребе изборне кампање не смије потрошити више од 0,30 односно 0,20 КМ¹³ по бирачу у сваком изборном кругу, према броју бирача које је објавила Централна изборна комисија БиХ. Према подацима Централне изборне комисије БиХ, Српска демократска странка је у сврху изборне кампање за Опште изборе 2022. године могла да потроши средства у износу од 1.239.773,26 КМ.

Српска демократска странка је у годишњем финансијском извјештају за 2022. годину исказала трошкове изборне кампање у износу од 363.014,11 КМ, што не одговара стварном стању.

Поред трошкова изборне кампање које је политичка странка исказала у обрасцу 4.2 у износу од 363.014,11 КМ, у току обављања ревизије, утврђено је да је политичка странка остварила и трошкове изборне кампање у износу од 127.353,44 КМ¹⁴. Наиме, политичка странка је трошкове изборне кампање у износу од 6.313,06 КМ умјесто у обрасцу 4.2, исказала у обрасцу 4.1 годишњег финансијског извјештаја, док трошкове изборне кампање у износу од 121.040,38 КМ уопште није исказала у годишњем финансијском извјештају за 2022. годину.

У току обављања ревизије, такође је утврђено да је политичка странка трошкове у износу од 1.035,00 КМ умјесто у обрасцу 4.1 исказала у обрасцу 4.2 годишњег финансијског извјештаја.

5.2 ПРЕПОРУКЕ

Препоручује се Српској демократској странци да се придржава одредаба Закона о финансирању политичких странака, а посебно на основу уочених недостатака се препоручује:

¹³ Члан 15.10 став 2. Изборног закона БиХ прописује да се максимално дозвољени износ за финансирање изборне кампање израчунава тако што се број гласача у свим изборним јединицама у којима политички субјект има кандидатску листу или кандидата помножи са: 30 фенинга за начелника општине односно градоначелника и за чланове скупштине општине, чланове Народне скупштине РС и Представничког дома Парламента Федерације БиХ, чланове Парламентарне скупштине БиХ, члана Предсједништва БиХ, и предсједника и потпредсједнике РС, односно 20 фенинга за изборе за чланове кантоналних скупштина.

¹⁴ Овај износ није коначан јер нису исказани трошкови кориштења сала, дворана и за одржавање предизборних скупова и трибина током кампање.

- *да, у складу с одредбама Упутства о доношењу финансијског плана и програма утrophа средстава политичке странке, на начин којим би се обезбиједила потпуна транспарентност планираног трошења средстава, да финансијска средства обезбијеђена за финансирање странке користи у складу са утврђеним програмом утrophа средстава и искључиво за остваривање циљева политичке странке,*
- *да, у складу с одредбом члана 5. став (4) Закона о финансирању политичких странака, све прилоге пријављује у финансијском извјештају,*
- *да се не финансира из забрањених извора,*
- *да води пословне књиге у складу са рачуноводственим прописима, односно да води потпуне и правилне евиденције о својим приходима, расходима и обавезама,*
- *да финансијске извјештаје које подноси Централној изборној комисији Босне и Херцеговине попуњава у складу с Правилником о годишњим финансијским извјештајима политичких странака и Правилником о предизборним и постизборним финансијским извјештајима политичких странака и*
- *да садржај потврде о примљеним прилозима усклади са одредбом члана 6. Правилника о годишњим финансијским извјештајима политичких странака.*

Такође се препоручује:

- *да изврши усаглашавање обавеза са добављачима и проведе одговарајућа књижења у пословним књигама.*

КОМЕНТАР:

У остављеном року, Српска демократска странка доставила је примједбе на налазе ревизије наведене у Прелиминарном извјештају о ревизији годишњег финансијског извјештаја за 2022. годину и постизборног финансијског извјештаја-Општи избори 2022. године. Српска демократска странка је у току 2025. године поново укњижила обавезу према добављачу „Print shop” Требиње у износу од 936,00 КМ, а коју је у току 2022. године отписала. Политичка странка је оспорила налазе у којем је наведено да је су Српској демократској странци услуге медијског представљања током изборне кампање за Опште изборе 2022. године од стране правног лица „Радио и телевизија БН“ д.о.о. Бијељина фактурисане по нижој цијени у односу на цијене из ценовника, који је правно лице „Радио и телевизија БН“ д.о.о. Бијељина пријавило Регулаторној агенцији за комуникације Босне и Херцеговине, али није доставила документацију којом би оспорила утврђене налазе.

Служба за ревизију је уважила све аргументоване примједбе политичке странке и у складу са истим кориговала налазе ревизије из прелиминарног извјештаја.

Захваљујемо се овлашћеном лицу за финансијске извјештаје и запосленим лицима у Секретаријату Српске демократске странке у Бањој Луци на доброј и коректној сарадњи током обављања ревизије.

Шеф Одсјека за ревизијске послове, ревизор

Сања Тошовић

Шеф Одсјека за предревизијске и административне послове, помоћник ревизора

Ријад Селмановић